

„LUPTA FENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTA“

REVISTA LITERARĂ

APARE ODATA PE SĂPTĂMANA

DIRECTOR T. H. M. STOENESCU

ABONAMENTUL

Pe un an 20 Lei
 Pe 6 luni 10 „
 Pe 3 luni 5 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

4, Strada Regală, 4. — București.

ANUNCIURILE

Linia pe pagina 16 a 20 b.
 Linia pe pagina 15, 5 b0.

TEATRUL NATIONAL

Ca să ne putem face o idee justă despre însemnătatea actuală a direcțiunii a Teatrului Național, ar trebui, fără îndoială, să ne amintim direcțiunile trecute, să relevăm felul lor de conducere, să arătăm apoi cum ar trebui să lucreze o direcțiune corectă, pentru ca din compararea sistemelor de procedare să reiasă calea adevărată ce ar trebui să se urmeze și să se constate dacă în adevăr direcțiunea actuală, reprezentată prin d-nul I. L. Caragiali, este sau nu îndrumată pe această cale.

A examina însă direcțiunile trecute, ar fi, întru cât ne preocupă prezentul, — să facem un studiu prea lung, fără să găsim timpul a atinge cestiunea pe care voim s'o tratăm. A ne înfățișa iarăși o direcțiune care să poată salva situațiunea teatrului, ar fi încă să facem schițarea unui proiect, care, cel puțin în timpurile de față, ar părea inoportun.

Or ce om cu bun simț însă, vede că nu se cere multă filosofie, spre a ști în ce condițiuni trebuie să funcționeze un theatru al statului, pentru ca el să se achite cu

demnitate de îndatoririle lui.

Teatrul Național, așa cum este organizat, îi este oare-cum suficient să aibă o administrație capabilă și onestă, un repertoriu ales, moral și instructiv, o trupă de artiști talentați și muncitori. Aceste condiții îndeplinite, nu s'ar mai cere decât resplata activității comune: resplata morală și materială din partea publicului, fără a mai adăoga subvențiunea de la stat, — care, din nefericire, în situațiile cele mai anormale, tot se dă.

Va să zică dar, dacă direcțiunea d-lui Caragiali ar administra bine, dacă ar avea un repertoriu model, dacă artiștii întrupați de dînsa ar fi buni, n'am mai avea nimic de zis, și am recunoaște că, întru cât îi permit mijloacele actuală organizării, corespunde cu demnitatea rolului său.

Ce se întemplă însă ?

Administrațiunea d-lui Caragiali se achită într'un mod greșit de atribuțiunile ei; și iată pentru ce :

Or ce bun administrator e ținut să se înconjure de un personal complet, activ, capabil și onest; să își echilibreze bugetul ast-fel ca să nu treacă peste suma considerată ca venit, și în același timp nimic să nu-i lipsească; — cu alte cuvinte, chel-

tuelile să nu întrecă venitul și toate necesitățile teatrului să fie îndeplinite.

Ce se întâmplă însă sub d. Caragiali?

Privitor la personalul administrației, e destul să cităm un fapt ca să se vadă cine sunt sau mai bine cum consideră însuși d. Caragiali pe acei ce compun personalul pus la dispozițiunea sa :

Acum cât-va timp, un vechi artist, care primește o pensie de la teatrul Național, aflându-se la redacțiunea noastră, ne-a mărturisit că, ducându-se să-și primească pensia, — d. Caragiali l'a însoțit pînă în cabinetul secretarului-casier, a scos cheile de la casa cu bani din pozonar, și i-a numărât cu propria sa mână suta de lei ce artistul avea de primit.

Fără îndoială, aceasta nu constituie o acuzație gravă, adusă d-lui Caragiali, — căci se poate admite ca d-nea sa să n'aibă încredere de cât numai în sineși, și ca atare fiind, pentru mai multă siguranță, să facă și pe director și pe casier. Dar cum rămâne atunci cu casierul titular, care în asemenea condițiuni, ar părea că nu se bucură de încrederea directorului său? S'ar putea zice de unii, că fiind multă încredere reciprocă între director și casier, între casier și director, își trec cheile unul în buzunarul altuia. Dar, pare-ni-se că în afacere de bani publici nu se permit asemenea reciprocități, și atribuțiunile nu se pot confunda între funcționari care nu au o de-o potrivă răspundere.

Dacă faptul afirmat de artistul de mai sus este adevărat, — și trebuie să fie, căci ne-a jurat pe onoare și conștiință, — apoi aceasta nu e o dovadă că administrația d-lui Caragiali, e ca la teigheaua băcanului, de unde toți băeții din prăvălie pot să schimbe și să dea cusur?

Afară de aceasta, personalul, în orice condițiuni l'am presupune că e, îi lipsește un membru de căpetenie: directorul de scenă, a cărui lipsă se simte cu atât mai mult, cu cât artiștii care mai instruia și conduceau pe începători au eșit din teatru. D. Caragiali dar, amestecându-se pe de o parte în atribuțiunile casierului, — a găsit că mai trebuie să ia în total și pe celea ale directorului de scenă. Modul cum se achită și în această înlocuire, se poate constata din chiar căderea complectă a uneia din piesele jucată săptămâna trecută. Apoi, regisorul teatrului, fără a-i contesta multa bună-voință și practica câștigată cu destulă muncă, — este un tiner a cărui capacitate se mărginește la câte-va aranjări de decoruri vecinic aceleași, și mai departe nimic: Or dacă același regisor a fost ținut de foștii directori, d. Caragiali, trebuia să ceară înlocuirea lui printr'un altul capabil și nelimitat, fie el adus chiar din streinătate, cu rizicul d'a i se lăsa cât-va timp înainte pînă să se obișnuiască cu piesele noastre și cu cerințele scenei române.

Ar fi trebuit ca în urma lui Gatineau să tindem la ceva mai sus; iar nu să luăm suflerii spre a-i face regisori. Ast-fel de noroace se întâmplă numai geniurilor ca d. Caragiali, ca din sufleri să ajungă directori; dar nu toți regisorii se fac din sufleri, ori dacă se fac, nu sunt tocmai cei buni.

Acum, privitor la buget, — d. Caragiali nu e cătuși de puțin echilibrat.

Ni se spune, că în bugetul prezentat ministerului de către d. Caragiali, se face o economie, asupra anilor precedenți, de aproape 16 sau 18 mii de lei. — Cum? de unde aceste economii?

Să vedeți, de unde :

Finanțiarul director a suprimat din buget întregul capital intitulat *montări de piese*, — așa că, putea, fără îndoială, să facă și o economie îndoită. — Dar vom vedea dacă 'și avea locul. — Afară de această suprimare, a mai economisit lefurile a trei artiști de valoare (Nottara, Manolescu și d-na Manolescu). Și știți de ce a făcut aceste economii? — Pentru ca ministrul să-i zică : — „Bravo director! Econom director!“ — În realitate însă aceste economii ar trebui să atragă dupe sine și suprimarea întregii subvențiuni.

Dacă se face economie de 16 sau 18 mii de lei, pentru ca să nu ni se monteze nici piese noi cu spectacol, pentru ca să nu avem nici artiștii indispensabili, pentru ce pustia se mai cheltuește suma cea mare de parale, pe lângă care suma socotită ca economie este de nimic? — Pentru ca d. Caragiali să 'și reprezinte hărtoagele d-lui de piese, cu câți-va artiști hodorogiți sau mediocri? Oare pentru *Noaptea Furtunoasă*, *Scrisoarea Perdută*, *Manevrele* și *Fiica lui Fabricius*, plătește statul peste o sută de mii de lei, plus locațiune, lumină, căldură, etc? Oare pentru aceasta se vinde cu toba plapoma bietului contribuabil? Cred că nu!...

Deci, bugetul d-lui Caragiali îi este ca și personalul.

Trecem acum la repertoriu.

Aci e jalnic de tot.

D. Caragiali vrea să ne nemțească, și două bine seamă, acest neamțofil e de temut, fiind-că are în spate o școală literară, de influența căreia numai bietul teatru scăpase. Stagiunea s'a deschis c'o piesă localizată din nemțește; a continuat c'o alta tradusă din nemțește. Cea d'ânteiu a fost *Manevrele de Toamnă*, cea de a doua

Fiica lui Fabricius. Aceasta din urmă însă a făcut ca direcțiunea d-lui Caragiali să se sdruncine într'un mod compromițător: piesa a căzut, căci publicul a desaprobat-o.

Fie! Am putea ierta începutul, dacă cel puțin restul repertoriului ar promite ceva. Dar nimic! Niște piese de nici o însemnătate literară, nedatorite aproape nici unui din autorii români, câți am cunoscut de câți-va ani în urmă. Chiar dacă am putea să analizăm piesele anunțate că se vor reprezenta în această stagiune, ca să probăm că ele vor avea aproape toate soarta *Fiicei lui Fabricius*, — am face-o în zadar, — căci, admitând chiar că printre ele ar fi vr'o două care fac parte din repertoriul artiștilor mari, — cum e de pildă Regele Lear, — tot nu ne-am putea explica cum aceste piese ar putea fi reprezentate. Ne surprinde îndrăsneala d-lui Caragiali d'a ne amăgi cu Regele Lear, când se știe că în teatru n'au rămas artiștii care ar putea să joace această tragedie. Aflăm că rolul regelui Lear s'a încredințat d-lui I. Petrescu... Nu știm cum a putut încăpea în imaginația d-lui Caragiali idea că Petrescu ar putea să corespundă unui asemenea rol! Am fost între cei d'ânteiu care am atras atențiunea publicului asupra talentului acestui artist, în anumite ocaziuni; dar nu ne-am putea opri să desaprobam lipsa lui de tact și modestie, când are curagiul să repete chiar, un rol de o sută de ori mai presus de forțele-i artistice. D. Petrescu e talentat, culege mici succese în role de a doua mână; dar într'o tragedie, a juca primul rol este a 'și ruina mica reputație ce și-a câștigat după o muncă de mulți ani.

Trebuie să fie cine-va în adevăr bolnav,

ca să ajungă a'și bate joc de sine însuși. Cât pentru d. Caragiali, lucrul se explică: cei mai mulți susțin că e reaua voință care 'l pune la cale să feștească ast-fel pe artiști.

Unii chiar susțin că acest director, ar avea tendința ascunsă de a compromite teatrul cu desăvârșire, d'a aduce pe stat în pozițiune să 'i suprima subvențiunea, — pentru ca ast-fel nenorocita instituțiune, compromisă, să rămâie fără stăpân, și d-l Caragiali s'o poată lua în monopol, spre a 'și juca numai piesele d-sale.

În scurt dar, în repertoriul teatrului, anul acesta nu avem dramă, nu avem tragedie, nu avem comedie înaltă; nu avem, fiind-că n'are cine să le joace: când lipsesc capetele, coadele nu sânt bune la nimic.

Ce ne mai rămâne de vorbit despre artiștii cu care e compusă trupa dramatică din acest an?

Fruntașii bătrâni, seamănă cu niște cai de regiment eșiți la pensie, care când aud marșul, ciulesc urechile, dar nu mai au putere să iasă din grajd. Artiștii tineri primii, avem vr'o câți-va și trei dintr'ensii lipsesc din teatru. Fără Nottara, Manolescu și d-na Manolescu, nu se poate juca nici o piesă cu succes. În locul lor d-nu Caragiali ține în teatru doi-spre-zece comici, și crede a se mândri cu ei, dupe cum s'ar mândri un circ, care ar avea doi-spre-zece clovni, dar căruia i-ar lipsi artiștii pentru execuțiunile de forță.

Iată dar pe scurt direcțiunea d-lui Caragiali, pentru care ar trebui să fim foarte recunoscători actualului d-n ministru al Cultelor, care a știut, în adevăr, să-i dea răsplată dupe merite:

N'a trecut multă vreme dupe purtarea

cuviincioasă și morală cu care d-nul Caragialli a onorat căminul familiar al artistului Nottara, și d-nul Ministru s'a grăbit a 'l numi director la teatru; aceasta, fără îndoială, pentru ca societatea artistică să ia exemplu și să se moralizeze la rëndul ei, imitând pe directorul său.

Ce e drept, unui ast-fel de caracter, i se cuvenea o asemenea răsplată!

Th. M. Stoenescu.

ȘTIRI

Expozițiunea de Bele-Arte a Atheneului Român se organizează cu mers grăbit. Mai toți artiștii noștri vor expune din lucrările lor. Pictura și sculptura vor fi bine reprezentate. Mulți din exposanții cari s'au încriș, au început a trimite obiectele. Primele tablouri trimise, sânt ale d-lui I. Vermont, un talentos absolvent al școlii noastre de Bele-Arte, care actualmente își continuă studiile la München. D-nul Vermont, căruia i se poate prezice încă de-acum mult viitor artistic, a trimis câte-va tablouri în ulei și mai multe desemnuri în creion. Pe lângă artiștii de profesie, vor expune și mulți diletanți, dintre care unii își pregătesc cu grăbire lucrările destinate expozițiunei.

Ar fi de dorit însă ca toți expozanții să 'și trimită lucrările mai de timpuriu, ca să se poată clasa și așeza.

* * *

Avem plăcerea a anunța cei d'ânteu, că colaboratoarea noastră, d-șoara Anna Ciupagia, care a terminat cu succes Conservatorul de declamațiune din București și care actualmente se află la Paris, spre a 'și continua studiile, a fost admisă la Conservatorul de acolo, în clasa de tragedie, unde și-a început studiul cu creațiunea rolului *Lady-Machbet*, din tragedia lui Shakespeare. Suntem informați chiar, că profesorii Conservatorului din Paris, pătrunși de talentul d-șoarei Ciupagia, se ocupă de dënșă cu multă bună-

voință. Și nu e de mirat, căci românii noștri au dat deja probe în străinătate de bune predispozițiuni pentru artă.

* * *

S'a anunțat deja prin mai multe din ziarele noastre că d-na Hartular, româncă din țară, a fost angajată la Opera Mare din Paris. Ni se comunică cum că, în primele zile ale lunii Noembre, d-na Hartular va debuta în *Romeo și Julieta*, și că pentru acea ocaziune studenții români din Paris, îi pregătesc o coroană mare, pe care va sta scris: «Nu'ți uita țara!»

* * *

D-nul C. Nottara, simpaticul nostru artist, pe care nu vom avea mulțumirea de a'l auzi în stagiunea aceasta pe scena Teatrului Național, va da o reprezentațiune, în beneficiul seü, deseară, Duminică 23 Octombree, la Teatrul Bulevardului, — cu concursul binevoitor al d-nei Al. Ștefănescu, al d-rei Edmea Chabudeanu, al d-rei F. Vermont, etc. și al d-lor E. Narice, M. Demetriadi, Caireți, Băjenaru, etc.

Nu e de îndoit că publicul capitalei care a apreciat tot-d'una talentul d-lui Notara, de astă-dată se va grăbi să probeze că știe să 'l și răsplătească. Ne așteptăm ca teatrul să fie plin.

UNA-ALTA

Sunt unii oameni așa de distrați, că pleacă d'acasă să se ducă la biserică și nimeresc la cârciumă. Cine-va povestea despre unul că plecase dupe un dric, și se deșteptase după-o căruță cu apă gazoasă. Dar ce e mai ciudat, este că unii fac fapte de care habar n'au, de și sunt deștepți și în toată firea.

O doamnă avea obiceiul a'și tot încheia și descheia nasturii de la rochia. Or unde se afla, or cu ciné vorbea, cu mâinile umbla tot pe la nasturi. Intr'o seară era la un bal mare. Vorbea, în mijlocul salonului, c'un ofițer de călărași, frumos și nalt, așa că, dânsa fiind mărunță abea îl ajungea până aproape

de mijloc. Pe când vorbea cu el, dupe obiceiul mâinilor, începu să'l descheie....

Acesta se dete înapoi, strigând:

— Vaf de mine, doamnă, ce-mi faci?

Ce eredeți c'a fo t în toată sala?

* * *

Un visător, tot așa de distrat, mergea într'o zi pe drum, gândindu-se la mizeriile vieței. Era așa de cufundat pe gânduri, că se împedica de o groapă și căzu înăuntru. Dar și-acolo, ghemuit, cu fața în sus, își urmărea iluziunile visului.

Un trecător, care'l văzu căzând, se opri la gura groapei și 'l întrebă:

— Ce faci acolo, nevoiașule?

— Mă gândesc la nemurirea sufletului! răspunse el, tresărind.

* * *

Un familist își lăsase nevasta într'o seară la o prietenă a ei, ca să stea amândouă de sindrofie, până se va întoarce el de la o intrunire, unde avea să se ducă.

Eșind de la intrunire, trebuia să dea pe acolo să o ia. Dar simțindu-se prea ostenit, se hotărâ să se oprească acasă și să trimiață slujnica să-i aducă nevasta. Pe drum însă, — fiind distrat, — trecuse de casa lui, și ajunsese la prietena unde-l aștepta nevastă-sa. Crezându-se că e acasă, intră în odaia de dormit și, sunând, veni servitoarea. Fără să se uite la ea, îi zise:

— Trage-mi ghetele!

Servitoarea, uimită, se supuse, și îi trase ghetele.

— Scoate-mi și ciorapii!...

Servitoarea 'i scoase; iar el întinzându-i pe sobă, mai adăogă:

— Du-te acum, de chiamă pe cuconița!

Până să se ducă servitoarea să spue cele întâmplare, fermecatul de familist, se desbracă și se culcă în patul prietenei nevastei lui.

Când intrară amândouă în odaie, și'l întrebară ce căuta acolo?

— Ce să caut, nevastă.... răspunse el... m'am culcat!...

— Și ciorapii pe sobă?

— I-am pus să se usuce!...

— Dar nu vezi, nătângule, unde te afli?...

Inchipuiți-vă ce rușine pe bietul om până să se îmbrace la loc!... De zăpăceală își trăsese gherocul în picioare, și pantalonii în mâini, ciorapii în loc de mănuși și mănușile în loc de ciorapi.

Zetta.

PLOAIE DE LACRIMI

Ploua de înneca pământul
Și eu cu gândul vecinic dus,
Nici ploaia nu vedeam, nici vântul;
Mergeam visând către apus.

Mi se părea că sub umbrelă
Te țin cu brațul meu cuprins,
Și că veghiez ca sentinela
La focul inimei nestins.

Șopteam cuvinte de iubire,
Te tot feream de vreme rea;
Mă amăgeam c'o nălucire
Crezându te în fața mea.

Dar când în dreptul casei mele
Am stat, eu nu m'am mulțumit
Că mă plouase pân' la piele,
Ci să și plâng 'mă-a trebuit.

Anna Ciupagia.

Paris, 19 Octombrie 1888.

VORBE

A fi milos pentru un tigr, este a fi nedrept pentru un miel.

Cine 'și cunoaște dușmanul și nu se ferește de el, e dușman sie-ênsuși.

Nu aștepta să 'ți cânte privighetoarea, când ai închis-o în aceeași colivie cu o cioară.

Învățatul în mijlocul proștitor, e ca o evanghelie în casa necredincioșilor.

Când vezi vedea pe cine-va că discută cu un învățat, numai cu tendința d'a trece de superior acestuia, să știi că acela e un prost.

Satan n'are nici o putere asupra acelor care n'au frică nici de d-zeu nici de oameni, căci aceștia sunt mai răi ca densusul.

Un tată zicea odată fiului său, care era păstor: — Fii bun în tot-d'auna, dar nu atâta în cât să ierți lupului să se apropie de stână.

Învățatul care instruește pe alții, seamănă c'un felinar de stradă, care luminează mersul altora, dar nu și pe sine.

ANGERUL ȘI SIHASTRUL

— STUDIU CRITIC —

În Sicilia găsim un basm cu totul cores-punzător²⁾, și fără a mai pomeni de alte paralele străine, să trecem la cele române. Mai întâiu un basm al mult regretatului nostru culegător-tipograf, P. Ispirescu³⁾, și apoi o baladă din Transilvania. Basmul este deja cam depărtat de la povestea noastră, de oare-ce numai este vorba de acțiuni, ci numai de deosebite daruri date de D-zeu la trei frați. D-zeu luase forma unui moșneag călător. Și când se întoarse să-î ispitească și să pedepsească pe doi din ei, vine însoțit de sf. Petru⁴⁾. Un alt basm analog am cules și eu, acum câțiva ani în Moldova de sus.

Dar mult mai aproape de povestea noastră este balada următoare publicată de Pavel H. C. în «Siedietorea»⁵⁾ sub titlul: *D-zeu și cerșetorul*. O reproducem aci, căci acea revistă este aproape inaccesibilă.

Cândva prin păgâni

— Zic cei mai bătrâni,

Că, D-zeu sfânt

Umbla pe pământ...

Așa, oare-când

Pe pământ umblând,

Ca sărac, pe jos,

1) Deutsche Mythologie, p. XXXVII și adaus în ed. 4-a Berlin 1877.

2) L. Gonzenbach, Sicilianische Marchen; Leipzig 1870, No. 92.

3) Basme, Snoave și Glume, Craiova 1873, p. 25 urm.

4) Paralele v. Afanasief, Narodnyia ruskia skazki. vol. IV, Moseva 1873, No. 143, p. 335.

5) ed. J. Vulcan, An. III, 1877, p. 2—4.

Intâlni în cale,
 Chiar lângă o vale, —
 Pe un om zdrențos :
 — «Unde mergi, măi frate ?
 Zice-î Dumnezeu.
 — «Merg din sate 'n sate,..
 Dar tu, omul meu ?»
 — Și eă fac ca tine,
 Bunul meu creștine !
 Căci sunt om sărac
 Și n'am ce să fac,
 Ca bătrân cerșesc
 Să pot să trăesc.
 — «Să ne ducem dară
 Amândoi prin țară,
 Și ce vom cerși
 Le vom împărți
 Ca ortaci apoi
 Vom trăi și noi».

Domnul Dumnezeu
 Cu ortacul său
 Pleacă și ajung
 Intr'un sat cam lung
 Era cam de seară
 Și cam frig p'afară
 La un bogat mare
 Intra cu rugare :
 — «Bunule creștine !
 Fă atâta bine,
 Lasă-ne pe noapte
 Să dormim la tine ;
 Căci ni sunt cam rupte
 Hainele mai toate
 Și suntem drumari
 Osteniți, sărmani !
 — «De la Domnu's toate»...
 Puteți peste noapte
 Să dormiți la mine
 Ca la orî și cine,
 Zice cel bogat.
 Le dă de mâncat,
 Le dă de băut
 Și bun așternut,
 Dar când ei se scoală
 Găsesc casa goală ;
 Bogatul văzînd
 Pe drumari dormind

Îi lăsă în casă
 Și la lucru-și mearse.
 Dumnezeu se scoală
 Și bagă sub țoală
 Două trei pahare
 Mai scumpe și rare ;
 Apoi pleacă iară
 În lume și țară...
 Când ies ei din sat
 Zice celalalt :
 — «Ce făcuși ortace !
 Omul bine-ți face
 Și 'n loc de mulțemită
 Îi furî casa cea cinstită ;
 Eă nu mă măi duc cu tine
 Căci tu mă faci de rușine..
 Eă am pățit multe rele
 Nu vreaă să măi știu de ele».
 — „Taci ortace, n'avea frică...
 Omul nu știe nimica,
 Apoi nu ne-a văzut nime
 Ne 'mpărțim și—va fi bine.
 Zise Domnul Dumnezeu
 Răzînd ortacului său.

În satul măi de-aproape
 Iar se duc ei peste noapte,
 La un bogat foarte mare
 Tot cu aceeași rugare.
 Dar acest om cam zgărcit
 Foarte cu greă i-a primit,
 Nu le-a dat
 Nici de mâncat,
 Nici de băut,
 Dar nici pat :
 Ci i-a 'nchis într'o poiată
 Cu fân și paie îndesată.

Când se sculă el din pene
 Merse la ei cam alene ;
 Și lăsându'î iar afară
 Priimi ca plată trei pahară !

Când eșiră din ăst sat
 Zise iară celalalt :
 — «Ce făcuși iară ortace ?
 De lucrul tēu zēu nu 'mî place,
 Ce furași de la cel bun
 Daî la omul ăst nebun.

Și apoi tu cătrănești :
 Căci ce furii nu le împărțești
 După cum noi ne-am tocmii
 Atunci, când ne-am ortăcit».
 — «Taci ortace,
 Fii pe pace !
 Căci mai știu eu ce să fac
 Dacă 'mi vei fi bun ortac».

Iar se duc ei amândoi
 Pân'ajung la niște oi,
 Și pe păcurar întreabă
 După vr'un om cam de treabă
 Păcurariul îl îndreaptă
 La un creștin de legea dreaptă,
 Care era bogat mare,
 Dar din reaua întâmplare
 Numai un copil avea
 Și acela mic era.
 Se duc dară, și îl roagă
 Dacă n'ar fi spre naloagă
 Să le dea conac pe noapte
 Omul milos îi primește
 Și ca pe frați îi cinstește.
 Când se scoală dimineața
 Dumnezeu îi dă bineața
 Și'l mai roagă cu plecare
 Să le dea copilul, care
 Le va arăta cărare
 Peste apa curătoare,
 Pe unde pot ei să treacă
 La cel sat de colo, iacă !

Omul bun dară trimete
 Pruncul calea să le-arete.
 Apa era cam afundă,
 Peste ea o punte lungă.
 Pruncul mergea înainte
 —Dar, o bune Doamne, sfinte...
 La mijloc de punte
 Pruncul se afundă
 In apă și iacă
 Curând se și 'neacă :
 Căci Dumnezeul sfânt
 Dupe el mergând
 Îl prinse de ceafă
 Și'l țipă în apă.
 Când trecură puntea
 Ortacul și ștergea fruntea

Și cu un grai foarte greu.
 Suduia pe Dumnezeu.
 Dar din pământ eși foc
 Tot ardea cel sērăntoc
 Și până el se frigea
 Dumnezeu așa-i zicea :
 «Ce ai gândit-tu, că sânt eu ?
 Eū sunt însuși Dumnezeu !»

Omul auzind aceste
 De grab se și pocăește ;
 Focul iar iute se stinse
 Apoi Dumnezeu iar zise :
 — Paharele le-am furat
 De la omul cel curat,
 Căci n'am vrut ca el să piară
 Bând din acele pahară ;
 El trebuie să trăiască
 Ca pe lipsii să scutească
 Și de aceea le-am dat eu
 Celui om bogat dar reū,
 Căci, acei ce le-aū făcut
 Prin otravă le-aū trecut ;
 Și cel ce bea din pahar
 Moare 'ndată cu amar.
 Pe copil l'am înneecat,
 Care voia să omoară
 Pe tată-seū—când se 'nsoară.
 Iar tu căzuși în ispită,
 Inima ți-i curățită,
 Mai vrei să fii cerșetor ?
 —«Ba, doamne, că nu mi-i dor !
 Dă-mi viață îndestulată !»
 —«Apoi dară mori îndată !»

Precum se vede legenda noastră a devenit baladă populară, cu foarte mici schimbări.

Care este isvorul acestei legende ? Profesorul Gaston Paris, care a studiat această legendă, ce e drept, pe o scară mai mică, a arătat deja în mod hotărîtor cum că Orientul este leagănul acestei legende, și mai în special că isvorul ei adevărat este literatura ebraică.

Cu puține modifițiuni, o regăsim mai întâiu în Koran, apoi în legendele musulmane, unde cei doi călători sunt *Moise* și

Hidr, dar această formă nu este de cât o adaptare a legendei ebraice ce urmează. Eroii sunt: R. Iosua, fiul lui Levi, și Proorocul Ilie. Această poveste se află în colecțiunea făcută de R. Nissim din Kairuan, în Africa de Nord, care a alcătuit o pe la anul 1000 e. v. și se mai găsește într'o mulțime de opere ebraice tipărite și manuscrise¹⁾ ba chiar în dialectul ebreo-spaniol în comentariul bibliei intitulat *Meam Loetz*²⁾.

Coprinsul acestei povești este cel următor:

«R. Iosua ben Levi sta și se minuna de lucrurile lumii aceștia și cu umilință se ruga și postea, doară îl va milui D-zeu să-î arate tainele acestei lumi și pe proorocul Ilie. De odată proorocul Ilie stătu înaintea lui și-î spuse: «Ce dorință ai ca să ți-o împlinesc?»

«R. Iosua răspuse: «Dorința mea este a călători cu tine și să-ți văz lucrurile în lume, ca să mă folosesc și eu și să mă mai înțelegesc».

«Dar proorocul îi răspuse: «Nu vei putea răbda ceea ce fac eu.»

«Dar R. Iosua zise: «Doamne, nu te voi osteni cu întrebări, nici nu-ți voi cădea sarcină, ci voi numai să văz lucrurile tale și atâta tot».

«Atunci proorocul făcu învoială cu dînsul, că, dacă'l va întreba despre lucrurile ciudate ce va face, său va căuta să afle cauza lor, atunci se va despărți de dînsul. R. Iosua priimi învoiala și porniră amândoi la dram.

«Așa mergînd, ajunseră la casa unui om sărac lipit, care n'avea în toată averea lui de cât o singură vacă, pe care o ținea în curte. Omul ședea cu nevasta pe pragul ușei când zări pe călători. Indată se sculară, merseră întru întîmpinarea lor și, dându-le bun venit, îi priimiră în casă și îi cinstiră cu tot ce avură mai bun. Ei au mas acolo peste noapte.

«A doua zi când porniră să plece, iată că proorocul se roagă la Dumnezeu ca să-î moară vaca, ceea ce se și întîmplă. R. Iosua care privea la aceasta se miră mult, și zise în sine: Dar bine oare aceasta este răsplata ce se cuvine omului sărac pentru cinstea ce ne-a făcut, ca să-î omorîm vaca? Apoi zise către prooroc: De ce ai omorît vaca omului, care ne-a cinstit așa de bine?» Dar proorocul îi răspuse; «Nu-ți aduci aminte de învoiala noastră; ca să tac și să nu mă întrebî despre acele ce voi face, căci alt fel ne despărțim?» R. Iosua tăcu mălcom și a conținut de a mai vorbi.

«Iar merseră, zi de vară pînă-n seară, și ajunseră la casa unui om chiabur, care nu-î luă în samă și nici nu se uită măcar la dînșii. Ei au mas în casa lui toată noaptea flămânzi, nemâncăți și nebăuți.

«Un zid al casei era să se surpe. A doua zi de dimineață când era să se pornescă, iată că proorocul se roagă la Dumnezeu și zidul stătu la loc ca și nou.

«R. Iosua înmărmuri la vederea acestei noi năsdărăvâni a tovarășului se, dar de astă dată tăcu mălcom și'l urmă toată ziua în călătorie până pe înserate, când ajunseră la o biserică mare. Acolo steteau jețuri de aur și de argint și fie-care enoriaș își avea jețul după cinstea ce i se cuvinea.

«Dacă se deschise vorba despre ospătarea săracilor călători, unul din ei zise: «Lasă că le ajunge pâine cu sare și apă, și pot să remăie aci». Ei fură lăsați în voia Domnului și nimeni nu căuta de dînșii.

«A doua zi de dimineață, când porniră pe drum, proorocul Ilie se întoarse și zise: «Dea Domnul ca toți să ajungeți fruntași».

«R. Iosua auzind aceasta, oftă din adînc, dar nu zise nimic, ci-și urmă calea. Tocmai când apunea soarele, ajunseră în alt oraș. Aci locuitorii le eșiră înainte, îi primiră cu bucurie și, ducîndu-î în casă îi ospătară cu tot ce avură mai bun.

«A doua zi de dimineață, când porniră pe drum, proorocul zise: «Dea D-zeu ca numai unul din voi să ajungă fruntaș».

«R. Iosua nu se mai putu reține și să

¹⁾ Zunz, Gottesdiensriche Vorträge. Berlin. p. 130-a—133-a. Ms. Oxford, Codex No. 1466, f. 300 etc.

²⁾ Ed. Livorne 1828, vol. IV. f. 53—54 (Numeri e. 13 urm.).

abde toate acele ciudății ce văzuse și pe cari nu le înțelese. El zise deci: «Spune-mi ce însemnează toate aceste, și care este taina lor?»

«Proorocul Ilie îi răspuse: «Dacă nu măi poți conțeni și vrei să te desparți de mine, îți voi spune toate și te voi desluși asupra tainei lucrurilor mele ce ți se par cindate:

«Eū am rugat pe D-zeū ca vaca omului sērman să moară ca o jertfă în locul nevestei sale, a cărei moarte fusese hotărîtă în cer. Am întărit zidul omului bogat, căci dacă'l dărâma el și săpa temelia ar fi găsit o comoară. Așa zidul se va surpa peste puțin de sineși și el nu'l va măi rezidi. M'am rugat apoi de D-zeū ca oamenii ticaloși din acel oraș să ajungă toți frunțași de oare-ce unde sunt mulți frunțași, e tot d'auna zizanie și gâlceavă și totul se va prăpădi; din potrivă, m'am rugat de D-zeū ca în orașul din urmă numai unul să ajungă la timp frunțaș, căci unde unul cărmuește toate sunt în pace și dragoste și sfatul lor stă și sporește. Cu aceste cuvinte proorocul dispăru.»

Din această veche poveste ebraică au isvorit toate cele-l'alte variante orientale și occidentale, cu micile schimbări și modificări, ce am semnalat deja.

(Sfîrșitul în No. viitor)

D-r. M. Gaster.

CURRENTUL GREC LA RUȘI

De la jumătatea secolului al 17, măi ales când Rusia mică s'a anexat la Moscovia¹⁾, civilizația sud-vestică a început a se introduce la Mosqua. Să introduceau cărțile tipărite la sud²⁾. Se invitaū din Kiev la Mosqua oameni învățați, cari să înființeze scoli, să traducă și tipărească cărți. Ântetia oară s'au

¹⁾ Aceasta a fost la anul 1654, dupe tractatul din Belaia-Țercovi (Biserica albă), sub *Bogdan Hmelnitzky*, hatmanul cazacilor. Utimului i s'a ridicat în Iuliu 1888 un monument mareț la Kiev.

²⁾ La Mosqua prima tipografie s'a înființat la 1564, sub Ioanu al IV, pe când în Rusia mică, tipografiile s'au înființat cu 40 ani măi înainte.

prezentat invitați din Kiev la Mosqua, la anul 1649, sub țarul Alexiū I, de boerul Rtișcev, carele a înființat o școală la mōnăstirea Sf. Andreiū. D'atunci învățații din Kiev formaū în Mosqua un cerc permanent, lēngă care se coccentrează civilizațiunea și activitatea literară,— măi ales monachiū compuneaū o frățime, care se ocupa nu numai în școală, dar îndrepta, traducea și tipărea cărți.

Eresiile și felurite desordine și anomalii în viața publică și privată în secolul al 16, făceaū cunoscut guvernului moscovit, că este necesitate de știință și civilizațiune. Încă Ioann cel terribil și Boris Godunov trimeteau pe ruși în streinătate, pentru a învăța științele și artele, — pentru felurite meserii și lucrări de rēsboiū; pentru ultimul scop măi ales veneau în Rusia mulți străini; sub țarul *Mihail*-dupē mărturia lui *Oleariū*, în Mosqua trăiau 1000 străini. Dar recunoscēnd necesitatea civilizației și chemānd pe streini, moscoviții, ca și înainte, tot se temeau de știința străină, crezēnd, că ea este periculoasă pentru religie.

Știința sud-vestică, se părea, nu presenta ast-fel de pericol, căci ea venia din o țară, unde era aceeași religie, aceeași naționalitate, avea caracter religios, prin urmare era conformă cu starea comună a vieței rusești. Dar, de altă parte, Rusia sud-vestică, de mult timp, suferea din cauza uniei și catolicismului; cultura, care se introducea la Mosqua, deși era religioasă, dar avea formele occidentale, străine minței rusești. Oamenii, cari introduceau acea cultură, nu erau tot d'auna liberi de ideile și cultura catolică. De aceea este foarte natural, că cultura din Kiev a fost primită la Mosqua cu neîncredere, iar măi pe urmă a provocat asupra-și opozițiune din partea moscoviților. Cărțile de la sud-vest erau aspru *censurate*, de multe ori erau recunoscute, ca «*papiste*»..... Existând diferite păreri între învățații din Kiev și preținșii învățați din Mosqua, s'au ivit conflicte. Kievlenii, fiind profesori la Mosqua, se credeaū superiori moscoviților, ȳ trataū pe moscoviții de sus cu asprime, se exprimaū despre defectele lor..... Chiar renumitul pa-

triach Nicon, carele prefera pe kievlenii învățați — moscoviților ignorantii, a fost crezut de mulți a fi «papist», mai ales că toți kievlenii se foloseau de limba latină în toate...¹⁾

Părerea nefavorabilă asupra învățaților din Kiev o măreau între moscoviți încă grecii și patriarhii din orient...¹⁾.

Grecilor Rusia le datorește primirea luminei creștinismului; tot lor le datorește și răspândirea luminei cultura'e. Cu toate nenorocirile, cauzate de necredincioși, cari nenorociri nu lasău pe greci și în depărtatul orient, în inimile păzitorilor (conservatorilor) înțelepciunii hellene încă tot ardea amorul către scumpa moștenire a științei, — moștenire, care a rămas întreagă pentru dânsii în timpii furtunoși ai islamismului. Dar greutatea sclaviei putea când-va să nimicească și această ultimă moștenire a nenorociților greci. Trebuia de transmis unde-va lumina înțelepciunii antice, perfecționate de creștinism, și a transmite anume în acea țară, unde curățenia ortodoxiei putea garanta conservarea învățături ortodoxe. Moștenitoarele a acestui tezaur, putea fi numai singura Rusia; ea singură putea în totul compătimi stăreii anticilor săi luminători, singură ea se presenta capabilă a fi elevă ascultătoare a înțelepciunii hellene. Occidentul arbitrar a amestecat multe d'ale sale și în religie și în știință. În Constantinopol, în timpul lui Mahomet al IV s'a deschis o școală de către greci, dar existența ei nu putea fi considerată ca sigură. Patriarhii de orient scrieau despre ea: «inamicii lui Christ voesc, ca noi toți să rămânem în orbire, și cine știe — nu cum-va vor nimici cu totul această școală,

¹⁾. Excepție o făcea *Epifaniu Slavinetzky*, carele iubea mai ales limba greacă, literatura greacă a sf. părinți, fiind zelos de cultura greacă. Dar alt reprezentant al culturii sud-vestice, Simeon Polotzky, nu știa grecește, folosindu-se numai de cărțile latine, din care cauză moscoviții l'au numit „papist“ și „iesuit“. *Ioakim*, patriarh de Mosqua, nu l'agreea pe Simeon Polotzky, îl credea eretic, și a desaprobat scrierile lui. Elevii profesorilor kievleni, mergeau cu direcția profesorilor săi așa departe, în cât, se părea, că în adevăr, acea direcțiune este periculoasă pentru religione... Aceasta a discreditat cu totul pe kievlenii la Mosqua, dânsii fiind numiți „papiști“.....

¹⁾. I. Porfiriev. „Istoria literaturii Ruse“, Cazan, 1870, part. I, pag. 489—492 (în rusește).

din invidie și ură?» A rămas, ca grecii să studieze propria lor înțelepciune în occident; dar occidentul îi amenința cu pericolul d'a amesteca la învățatură otrava eterodoxiei și și falsei cugetări. Speranțele în Sf. Rusie n'au amăgit pe greci. Povățuirile patriarhilor greci și dorințele înslăcărute ale grecilor au aflat sprijin puternic în persoana unui monach rus, fost martor ocular al decadentei civilizațiunii grecești în orient. Oare-care ieromonach Timotheu, a trăit vr'o câți-va ani în Palestina și muntele Athos, unde a învățat limba greacă¹⁾.

Ieromonachul Timotheu, cunoscând deja bine limba greacă, s'a întors la Mosqua la 1679, a fost prezentat țarului *Theodor III*, și cu sentiment de compătimire, a narat despre toate strîmtorările suferite de ortodoxii din orient, din partea mahometanilor și catolicilor, — despre distrugerea sîntelor biserică — despre decadența științelor libere grecești, necesare pentru credința ortodoxă de răsărit. Rusia nici odată n'a refuzat d'a acorda ajutorul său grecilor, cari veneau pentru milostenia, necesară pentru existența bisericilor. Acum trebuia de dat ajutor spiritual grecilor, care ajutor era mai esențial ca ajutorul material, apoi acest ajutor era folositor și pentru ruși chiar.

Țarul a înțeles bine aceasta, și s'a decis a ajuta grecilor asupriți, înființând școală în Mosqua.

Introducerea culturii grecești la ruși trebuia să fie folositoare pentru greci, de oarece putea apropia pe ruși de greci, și contribuia la relațiunile Rusiei cu Orientul. Această cultură a fost folositoare și pentru susținerea

¹⁾. S. C. Smirnov „Istoria academiilor slavo-greco-latine de Mosqua“, Mosqua, 1855, pag. 7—9. Eu citez întocmai pe autor, ne-având acele idei că occidentul este mai inferior ca orientul, mai ales sub raportul cultural. Autorul, ca panslavist, și ca cleric, profesor distins la facultatea teologică din Mosqua, poate fi liber în expresiuni, mai ales când scie, că a fost peste 40 ani profesor și de limba și literatura hellenă la facultate, fiind și „filhellen“. Scopul istoriei este, mai presus de orice, adevărul, fie el ori-cât de crud, și aci s'ar potrive de minune, după părerea mea zicătoarea latină: „amicus Plato, sed magis amica veritas“ („amic este Platon, dar mai amic este adevărul“).

Scrierile păr. Smirnov, din cari 9 sînt și la subsemnatul, sînt de mare folos.

orthodoxiei din orient, când biserica rusă, prin studiarea limbei grece, putea să fie în stare d'a cunoaște chiar în izvor, tesaurul înțelepciunii Părinților grecești și a scriitorilor, — a fost folositoare pentru greci, de oare-ce dênșii, dupe cum vom vedea, au început a cunoaște știința lor propriă în școala din Mosqua¹⁾. De altă parte, cultura propriă grecească a fost bine-făcătoare, și pentru ruși, căci putea servi ca stavilă contra schismelor și eresilor de tot felul, cari neîncetat se iveau în Moscovia.

*Paisiū Ligarid*²⁾ mitropolit de Gaza, sosind la Mosqua, în anul 1660, a constatat că schizma biseiicească în Rusia s'a produs din cauza ignoranței, și că unic medicament contra acestei boale poate servi *scoala*. «Eū am cercetat, — zice Paisiū Ligarid, — rădăcina acestei boale spirituale, care a atacat acum regatul Rusiei, atât de cunoscător al numelui lui Christ, și m'am cercat să descoper acea de unde oare a putut proveni atare invaziune de eresii, în detrimentul nostru comun, și, în fine, am chibzuit și aflat, că tot răul a provenit din două cauze: că n'au scolii și bibliotecii. Dacă cine-va m'ar întreba: cari sânt stâlpii Bisericeii și statului? eū ași răspunde: mai întâiū **scolile**, al doilea **scolile**, al treilea *scolile*³⁾. Paisiū Ligarid a susținut, ca în scolile din Mosqua să se studieze limbele: greacă, latină, slavonă, ca ceva necesar și folositor. Propunerea lui Paisiū Ligarid în curând s'a confirmat de Pa-

¹⁾ S. C. Smirnov „Istoria academiei slavono-greco-latine de Mosqua“, Mosqua, 1855, pag. 8—9.

Tot așa s'a întâmplat cu grecii și în academiile din Iași și București, căci *românii* au dezormântat și dat la lumină scrierile oamenilor erudiți greci, când grecii perzându-și patria, și neavând unde să și plece capul, seculii întregi și-au făcut educația în scoalele din principatele române..... (Const. Erbiceanu „Serbarea scolară de la Iași“, Iași, 1885, pag. 64—65.

²⁾ Paisiū Ligarid a fost primul profesor grec din Iași, fiind numit profesor la școala domnească (academie) din Iași la anul 1648, profesând acolo până la 1655. El era originar din Chio, și-a făcut studiile sale la școala gregoriană din Roma, de unde a obținut titlul de doctor în teologie și filosofie. (C. Erbiceanu. opul citat, pag. 58).

³⁾ S. C. Smirnov. Opul citat, pag. 6. — Napoleon I. imperatorul francezilor, la întrebarea: ce trebuiește pentru a purta resboiū, a răspuns: mai întâiū *banii*, al doilea *banii*, al treilea *banii*.... tot așa a scris și A. S. Puskin, mare poet rus, decedat la 1837.

isiū, patriarchul de Ierusalim, și de *Macariū*³⁾ renumit patriarch de Antiochia, cari au sosit la Mosqua, la anul 1666. În predica lor, în ziua născerei lui Christ, patriarhii convinseau pe țar d'a înființa școlii grecești și slavonești; indicaū importanța studiului limbei grecești; inspiraū păstorilor Bisericeii d'a conlucra la lucrul bun al învățătoreii prin veniturile de la averile bisericesti; citaū consiliul patriarhilor, cari au întărit patriarhatul în Rusia³⁾, și cari au testat să se înființeze multe școlii în Mosqua, promițând mari foloase bisericiei și țarei de la școlii. Vocea adevărului a fost auzită, și uulii din cetățeni capitalii Mosqua, au cerut la țar, prin o cerere colectivă, a se înființa o școală pe lângă biserica sf. Ioann Theologul. Țarul *Alexiū* a consimțit, iar patriarhii din orient, precum și *Joasaf*, patriarhul de Mosqua, la anul 1668, au dat petiționarilor scrisori de bine-cuvântare la înființarea școlii slavono-greco-latine. În aceste scrisori, exprimându-și bucuria, că s'au aflat amatori ai instrucțiunii, patriarhii amenințau cu blestem pe inamicii științei....

(Va urma).

George P. Samurianu.

O I D E E

Mă indispuī, când mi se spune
Că o să mor și eū ca toți...
Și cum de nu m'ași indispane?...
Din fălcii, un dinte dacă ți scoți
Și-atât de fioros te doare
Că sângele ți 'ngheată 'n puls, —
Ce trebuie să fie oare
Când sufletul din corp ți-e smuls?

Th. M. Stoenescu.

²⁾ Acest *Macariū* a călătorit și prin țările române. Călătoria lui s'a descris de archidiaconul *Paul de Alep*, în limba arabă. Această operă s'a tradus și în românește de d. B. P. Hajdeu, erudit profesor la universitatea din București și de d. Moise Gaster, cunoscut învățat.... Paul de Alep, între altele, descrie *biserica trei ierarhii din Iași*.... (A. D. Xenopol „Serbarea scolară de la Iași“, Iași, 1855, pag. 97.

³⁾ Patriarhatul s'a înființat în Rusia, în capitala Mosqua, la anul 1589, sub țarul Theodor I (1584—1598). Primul patriarhat a fost Iob, fost mitropolit de Rostov, chirotonit de *Ieremia* patriarh de Constantinopol împreună cu alți ierarhii ortodoxi.

DIN SUPERSTIȚIILE POPORULUI

Când un bolnav se împărtășește și anafura ce este în linguriță șade d'asupra vinului, *bolnavul se va face sănătos*; iar de va cădea la fund, va muri.

Să nu se pue foc peste foc, adică să nu se ia foc de la o vatră să se puiă peste alt foc de la altă vatră, *căci e rău de aprins casa*.

Cel care va bate în pamânt vr'un par fără trebuință și nu'l scoate, *pe lumea cea l'altă îl scoate cu ochii*.

Cel care mănâncă supă la masă, să bea dupe ea vin, *ca să nu 'l împungă vr'un boi*.

Nu este bine să se fotografieze cine-va, *căci prin aceasta i se ia din puterea corpului*.

Pe unele locuri, un mort se așează cu picioarele spre ușă, adică gata de plecare. De aci este și zicătoarea: „*Vedea te-aș cu picioarele înainte!*“ adică mort.

Când mirii stau în biserică la cununio, mireasa, pe ne-băgate de seamă, pune un picior pe al ginereului, *ca să fie ea mai mare și cu autori ate în casă*.

George S. Ioneanu.

REFRENUL ALSACIEI

(Dupe Louis Ratisbonne)

Alsacia'î femeie d'o fire prea sucită:
Când Neamțul îi dă mâna voios și zâmbitor,
Ea, cruntă și ursuză, își ține pironită
Privirea spre pământul călcat d'al lui picior.

„Alsacio iubită, dar pacea e făcută,
Ce am stri at atunci acum am îndreptat,
Alungă'ți amintirea de noi c'ai fost bătută“
— Cum pot să uit când încă d'aici nu ai plecat

*

„Bisericile tale la loc sunt ridicate,
Iar forturi d'apărare mai multe ți-am făcut
Și urmele de gloanțe, obuze și granate,
Acum, de pretutindenî, s'aș sters, aș dispărut.
Aruncă'n juru'ți ochii pe case cunoscute
Și vez', pe-ale lor vîrfuri, cum iar s'aș așezat
Flegmaticele berze cu ciocuri lungi, limbute*
— Credeați, bietele paseri, că doar veți fi plecat!

*

„Cu sora ta Lorena, cu dînsa împreună,
Faci parte din imperiū. Și noi vî recoltăm

Amarele blesteme ce ura cea nebună
Vê'nsufă fără preget. Dar oare-o merităm?
Manteuffel cu blîndețe vrea să vî guverneze;
El, birul, dupe oameni, l'a împărțit treptat.
Și timpul trece fără ca ura s'nceteze....“
— Azi trei-spre-zece ani sunt. Și încă n'ai plecat!

*

„Zimbiri de primăvară pămîntu'nsuflețește,
In stoluri vrăbii zboară spre dealul înverzit,
Hameiul își dezvoltă bălana'î floare, crește,
E vremea cea frumoasă, e vremea de trăit!
Alungă, după frunte'ți, vrējmașa încruntare,
Trecutul de deunăzi acum fie uitat,
Și vino lângă mine să bem două pahare“
— Voiți bea eu bucuroasă când tu vei fi plecat!

*

„Ei! fie cum vrei dară, ființă rea, sucită,
P'acela ce te'nvine să nu îl ierți nici mort,
Blestemă'ntr'una ceasul de noi când fuși robită
Și plîngi cu 'nvierșunare tra tatul din Francfort.
Dar tot așa din suflet gonește ori-e speranță;
Cu ura ta zmintită nimic n'ai câștigat;
Te-am prins și te ții bine, vlăstar din mîndra Franță“
— Ții corp fără de suflet; mai bine-ai fi plecat!

Nicolae Tincu.

CIOCOII VECHI ȘI NOI

S A U

CE NAȘTE DIN PISICA ȘOARECÎ MĂNÂNCĂ

ROMAN ORIGINAL

de

Nicolae M. Philimon

(Urmărire)

— Nu sunt trențe, dar nu sunt la modă.
— Să le schimbăm și să luăm altele la modă.

La aceste vorbe, Duduca începu să rîză cu hohot.

— De ce rîzi? întrebă fanariotul.

— Auzi acolo, să le schimb, da slavă Domnului! nu sunt nici *condicăr*: *asă* nici *te-le'eoaică*.

— Dar bine, Duduco dragă, e păcat să șează de geaba în *sipit*.

— M'am gândit eu la aceasta și le-am vîndut pe toate la Tolba ovreica 1)

— Și acum?

1) O neguțătoreasă de haine vechi din timpul lui Caragea.

— N'am alte haine decât aceste ce le vezi, și cerceii aceștia de tumbac (bronz).

— Și ce ai prins pe dênsele?

— Mai nimic; o mie cincî sute de lei.

— O mie cincî sute!... dar știi tu, Duduco, că acele lucruri costiseau peste o sută pungî de bani.

— *Teleloaica* mî-a zis că petrele sunt proaste.

Grecul rămase pe gânduri apoi zise:

— Ei bine, Duduco, cu ce o să ești acum în lume?

— Cu vestmintele ce vezi pe mine.

— Să te ferească Dumnezeu de una ca aceasta. Amoreaza Postelnicului Andronache nu va purta nici o dată rochi de *mauiță* și dc *bogassiū*.

Greaca, mulțumită foarte mult de ambiția în care adusesese pe amantul ei, schimbă vorba.

— Am auzit, zise ea, că teatrul nemțesc este foarte frumos, și nemțoaica cea tînără a înebunit lumea; se mai zice iarăși că hatmanul Cărăbuș moare după dênsa. Când o să mă duci să o vîz și eu? Ai? Spune-mi?

— O să vie vremea, scumpa mea.

— Am auzit că zilele astea o să *parastisească* Italiana în Algir, bucată cu cantece. O să mă duci să o vîz și eu?

— Da, da, o să te duc, îngănă fanariotul aprins de gelozie.

— Să vîz și eu cocoanele și boierii cei mari.

La zicerea boeri, gelozia fanariotului se irită și mai mult; el se teme să o expue vederi lui beizadea C. și a *capioldașilor* lui, căci îi știa cât erau de stricați.

Duduca se prefăcu că voește să plece, dar în momentul când își lua rēmas bun de la amantul ei, ușa camerei se deschise puțin, și lăsă să se vază capul cel pleșuv și fața cea plină de viclenie a lui Costea chiorul bogasierul.

— Kir Costea! zise Duduca cu o surprisă prefăcută.

— Da, plecata slugă a Mării sale Marelui Postelnic, și a d-tale, prea strălucită cuconiță, răspunse șiretul, lăsând să se vază cât

se putea mai bine o cutie cu giuvaericale, și câte-va șaluri și cumășe de mătăsării.

— Ce ne aduci nou, chir Costeo? esclamă fanariotul cu gravitate.

— Să trăești, archon Postelnice! Am desfăcut astă-zî taxidul de marfă ce am primit de la Tarigrag, și după datorie am venit mai întâiu la înălțimea ta ca să-ți alegi ce-ți va plăcea.

— Aferim, chir Costeo, să trăești; dar ia spune-mi ce ne-ai adus; deschide-ți cutiile să vedem și noi. Ai, dă-te mai încoace!

Costea Chiorul deschise cutia pe care o adusesese cu dênsul, și începu a desface mărfurile, pronunțând cu îngâmfare numele fiecăreii mătăsării sau giuvaerica: asta este *hataia* de Veneția, *sadea*, *hataia florantin*, *Camohas* de Veneția cu fir, *camohas sadea*, catifea cu aur și *sadea* de Veneția, *Sandal cianfes*, *cannavet*, *tafa*, *atlas vîrgat* și cu flori, *hares pungiuc*, fesuri *tuneslii*, basmale de Triest, de Franța și de Englitera, *tulpan mosc*, *alagca* de Triest, șal de India *ciceacliu*, șal *boza-fer* mai cu flori pînă colțuri, *gear* de India, *sangulie*, briuri *caragiular* cusute, *cutniū*, *alagca*, *citarii* și *gații* de Prussa, *suvaele* de Hale 1).

Greaca privia cu ochii scânteietori mătăsăriile de Veneția, de Franța și de Brussa, și când îi plăcea vre-una, făcea lui Costea câte un semn de înțelegere, iar el punea la o parte materia aleasă.

— Ceva giuvaericale frumoase și eftine, esclamă Duduca cu voce tare, și făcînd un nou semn de înțelegere neguțatorului.

— Avem, strălucită cuconiță, de cele mai frumoase, dar sunt cam scumpelețe.

— Nu te teme despre preț, adaose Postelnicul, cam atins la mândrie—scoate tot ce ai mai bun, și voi plăti cu bani *peșim* (gata).

(Va urma).

1) Vezi catalogul vîmilor din timpii lui Caragea, ce se află trecut în condica Arhivei No. 121, foaia 210.

SFATURÎ

Vrei, doamna mea, ca oglinda să-ți fie totdeauna curată, lucioasă și să te arate mai frumoasă chiar de cât ești?

Sterge-o din când în când cu câte-va dramuri de glicerină.

* * *

Geamurile se șterg la perfecție cu felii de ceapă, și dobândesc ast-fel o limpeziciune de cristal.

Parfumul nu prea e delicat pentr'un moment; dar: «scopul scuză or ce mijloc.»

* * *

Vrei să știi, dacă o apă este bună de băut și nu e vătămătoare sănătății?

Pune puțin săpun să se topească în spirt și din acest lichid scurge câte-va picături în apa ce vrei să încerci. Dacă apa devine lăptoasă, este rea și vătămătoare; dacă se turbură însă foarte puțin sau nu se turbură de fel, acea apă e bună.

BIBLIOGRAFIE

La Revue des journaux et des livres, publică actualmente *l'Immortel*, de *Alphonse Daudet*. Recomandăm cititorilor noștri această revistă, fiind una din cele mai interesante ale epocii. Intr'ênsa apare, în fie-care Duminică, tot ce s'a publicat mai însemnat în ziarele și cărțile unei săptămâni: Articole de senzație, nuvele, povești, cronici, actualități, curiozități științifice, cunoștințe utile, anecdote, etc. etc.

Colecțiunea primilor trei ani ai *Revue des Journaux*, conține mai mult ca o mie de nuvele literare și povești variate, datorite celor mai mari scriitori. Conține între altele, romanele complete: *Sapho*, de *Alphonse Daudet*; *Cinquante pour cent*, de *Henri Rochefort*; *Les Aventures Prodigieuses de Tartarin de Tarascon*, de *Alphonse Daudet*; *Nella*, de *Martial-Moulin*; *La Morte*, de *Octave Feuillet*; *L'Abbé Constantin*, de *Ludovic Halevy*; etc. etc.

Această revistă dă numeroase premii gratuite. Fiecare colecție legată în pânză roșie, cu titlul aurit, costă: 14 lei.

Abonamentul: pe an 14 fr; pe 6 luni: 8 fr.

Se pot adresa abonamentele: M-r M. G. Noblet, administrateur de la Revue des journaux, 13, Rue Cujas, 13; Paris.

Pentru mai multă înlesnire, înscrierile de abonament se pot face și la Administrațiunea Revistei Literare.

Reproches d'Amour, este titlul unei romanțe, ce a apărut în a doua edițiune. Se poate procura de la magazinul de muzica *A. L. Patin*, Calea Victoriei No. 6.

A apărut:

Analele societății istorice Iuliu Barasch, broșura II-a, care coprinde între alte materii și; **Descrierea serbării Barasch și discursurile d-lor C. C. Arion, d-r M. Beck, d-r H. Erdreich, Moscu Ascher și M. Schwarzfeld.**

Amintiri din trecut de d-nu *M. Asiel, Aba Abraham, H. Blumen, L. H. Paves și Wilh Schwarzfeld.*

Prețul broșurei 1 leu 50 bani. Ediția de lux 3 lei.

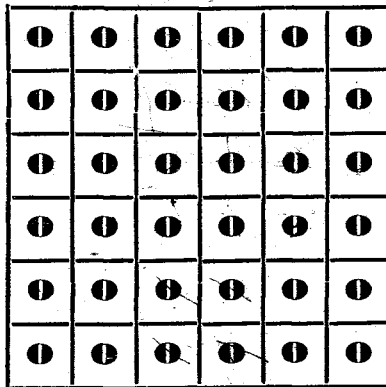
A se adresa la librăria *L. Steinberg*, strada Carol I București și la societate.

RECREAȚII

No. 1. — PROBLEMĂ. Cubul sumei a trei numere întregi, plus patratul sumei aceluiași numere, dau un rezultat, la care adăogându-se cel mai mare din numerele căutate, se obține țifra 1877.

Care sânt cele trei numere?

No. 2. — FANTESIE. Din aceste 36 de nule să se dea 6 afară, și să rămână tot cu soț în toate direcțiunile verticale și orizontale.

Numele tuturilor deslegătorilor acestor două probleme se vor pune la sorți, și acel care va eși, va priimi ca premii: 3 volume *Poesii* și un abonament la *Revista Literară* pe 6 luni; dacă e deja abonat, i se va prelungi abonamentul pe acest timp.

Deslegările nu se priimesc de cât pe cărți

postale și nu se vor lua în seamă de cât cele venite cel mult până Joi, dupe aparițiunea numărului.

Toate se vor trimite pe adresa: *Recreator, Revista Literară, București.*

RECREATOR.

CORESPONDENȚA NOASTRA

D-nii abonați, cari se vor muta de Sf. Dumitru, sînt rugați a ne trimite noile adrese, — căci alt-fel administrația nu va răspunde de neprimirea numerilor.

D-nii abonați cari sînt înapoi cu plata abonamentului, sînt poștiți să se execute, — căci la din potrivă, îi vom executa prin corespondență deschisă.

D-nii care-au primit câte 2 numere din Revista, Literară, sînt rugați să ne înainteze costul abonamentului, sau să înapoieze cele 2 numere, — căci, deținându-le, vor fi obligați să plătească.

La 1 Noembrie se va reorganiza societatea „Revistă Literară”, pe noi baze, cu comitete parțiale prin districte. Persoanele care doresc a forma asemenea comitete, se pot adresa chiar de acum direcțiunii, spre a li se trimite instrucțiunile necesarii. La sediul societății, în capitală, se va înființa și un Club al scriitorilor români. Membrii comitetelor din provincie, vor putea fi și membri ai clubului.

HOGG, Farmacist, strada Castiglione, 2

LA PARIS

SINGUR PROPRIETAR

HUILE DE HOGG

OLEI DE FICAT DE MORUN NATURAL

De o eficacitate sigură, constatată prin o experiență de mai bine de 20 de ani, ontra *maladiei* de piept, *Phthisia, Bronchite, Guturaie, Tuse tenace, Afeccțiuni scrofuloase, Tumori glandulare, Maladii de piele, Dartre, Pole Albe, Slăbiciunea generală, etc.* și pentru a întări copiii slabi și delicați, este dulce și lesne de luat.

A se feri de oleimrile comune și mai ales de acelea a căror compozițiunii, *îmăginate de speculațiune* pentru a înlocui oleiul natural sub pretext de a'i da o eficacitate mai mare și un gust mai plăcut; ele nu fac de cât a irita și a obose în zadar stomacul, ba chiar pot fi și periculoase câte o dată.

Pentru a fi sigur de a avea *adevăratul olei* de ficat de morun natural și pur, a'și procura **Oleiu** lui Hogg, care nu se vinde de cât în *Accone* triangulare (model depus). — *A exige numele lui Hogg*, precum și atestațiunea d-lui Lesueur, șeful lucrărilor chimice ale facultății de medicină din Paris, care se găsește pe eticheta fie-cărui *flacon triangular*

Deposite în principalele **Drogherii și Farmacii.**

De arendat moșia *Lopadina* sau *Valea Dulce*, din plasa Podgoriei, județul Prahova, în apropiere de Ploiești. Are pe dânsa han, moară, casă de locuit, loc orabil, vii și livede cu pruni.

Doritori se pot adresa ori-când la administrația acestei reviste.

AVIS.

Administrația și Redacția Revistei Literare, se vor muta de la Sf. Dumitru, în strada Biserica Enei No. 12 bis.

CROMOGRAFUL-ALB

Este un aparat cu care se pôte tipări ori-ce scriere necesită a se reproduce în mai multe exemplare. Pôte tipări circuli, anunțuri, programe, etichete, conturi, facturi, adrese, buletine, planuri, desemnuri, **Cărți de vizită** și ori-ce alte scrieri, fără nici o greutate și în cele mai estine condițiuni, așa în cât nu mai e nevoie să alerge cine-va la tipografie, de cât pentru lucrări eminate de mare tiragiu. Este indispensabil tutulor cancelariilor publice și particulare, posedând deja de la cele mai multe autorități certificate de mulțumire. Se recomandă mai ales d-lor comercianți, ingineri și direcțiunilor de școli, care, în lipsă de copisti pot găsi mari avantaje în Cromograful-Alb.

Cromograful-Alb — producțiune română, cel mai perfecționat din câte s'au inventat, — se poate efectua în ori-ce mărime, dupe comandă, și se trimite, imediat după primirea costului, în ori-ce localitate a țerei.

PREȚUL FORMATELOR

Format No. 1 în mărime de o cölă de hârtie : 18 Lei

" " 2 " " " 1/2 " " " 10 "

" " 3 " " " 1/4 " " " 5 "

Un kilo pastă de rezervă, păstrată în cutie: 5 "

O sticlută de cernelă chimică violetă . . . 80 b.

O sticlută de cernelă chimică colorată . . . 1 leu

Sunt cerneluri de toate culorile: verde, galben, roșu, albastru, negru, etc. a câte un leu sticlută. Se pôte imprima cu ele ori-ce desemnuri în culori, mai ales hărți și planuri.

Pastă de rezervă nu se vinde de cât cumpărătorilor vre-uneia din formatele No. 1 sau No. 2.

DEPOSITUL. Numai la *Administr. Revistei Literare, Strada Reșală No. 4, București.* unde se trimit direct comanda și banii.